

1. GAIA: HIZKUNTZALARITZA → hizkuntzaren funtzionamendua azaltzea, kualitateko unibertsitate / (-ren) usteak (ren usteak)

1.1. ZER DA HIZKUNTZA?

- komunikazio tresna (hala ere, bere propietateak ez dituz soilik komunikaziorik).
- Gizakiak gaitasun bereizgarria, burmuinaren osatzaile biologikoen atzetik bereizi (genetikoki jaso), gaitasun konplexu/espezializatua → kualitatiboki berdina gaitasun gaitasun, baina gaitasun kognitibo orokorragoetarik bereizita → modulu konputazional.

↳ soilik gizakiak diren gogamenaren esangarri bereizgarrien multzoa.

→ Hizkuntza: gaitasuna (+) // language

④

→ Hizkuntzak: gaitasunaren manifestazioa, hizkuntza konkretu bat // language

• Hizkuntzaren misularen handia dugu: oraindik asko ezagutzen dugu, baina ez dakizkigu azaltzen. Nola ikasi dugu?

↳ **ebidentzia positibo**: zerbaitek nola egiten diren erakusten dituzte, bai erakusten dituzte bai erakusten dituzte.

↳ **ebidentzia negatibo**: ebidentzia positiborik ez dagoenean ez da zuzetean gaitasun gaitasun dugu, baina ez dakizkigu azaltzen.

⑤ **PRIMITIBO, ERREGELA, MURRIKATUAK**: erakusten dituzte (ezin dira memoriaz gainera bidez azaltzea) primitiboki (kategoria sintaktikoak), erakusten dira murrikatuak (kategoria linguistikoak)

MODULARITATEA: hizkuntza gaitasuna atal autonomoa, modulu konputazionala.

⑥ **ESANGARRI/PROPIETATE UNIBERTSIAK**

1.2. ZEINUA, GAITASUN HIZKUNTZA ETA ANIMALIEN KOMUNIKAZIO SISTEMAK

• Hizkuntza = zeinu sistema (ideiak transmititzeko, bi indibiduen arteko bitartekari)

↳ **zeinua**: zerbaitek adierazgarri den ikur/erakuspena → komunikazio alalbidetean duen erakuspen baten bidez.

↳ Bi **osagai** bereizizintak:

• **Adierazlea**: zentzumenen bitartez hartzen da. Irudi akustikoa, morfema baten lotzen dugu hitzen bidezko ikurak.

• **Adierazia**: adierazlearen lotutako edukia. Irudi mentala, zeinua munduko objektu edo gauza baten lotza alalbidetean.

↳ **zeinu moldak**: Charles Peirce-ek sailkatu, adierazle edo adierazlearen arteko lotura baten bidez.

• **Indizeak/zentzuak**: adierazle edo hitzen esanahian arteko lotura naturala, hurbiltasun fisiko/mekanikoa, kausa-eraginea.

• **Ikonoa**: adierazlearen lotzen den edukia zentzumenen antzekotasunaren oinarritu, adierazi nahi den erakuspenaren imitazio.

↳ **Sinboloa**: adierazle edo adierazlearen arteko erlazioa kontentzio baten oinarritu, **ARBITRARIA**. Hizkuntza → sinbolo sistema, sistema sinbolikoa.

↳ **Zeinu linguistikoen erakuspenak** (Saussure).

• **Arbitrarietasuna / ziogetasuna**: adierazle/adierazi arteko lotura kontentzioa/beronaketa.

• **Unealtesuna / errokatetasuna**: ezin dira batera erakusketan, unealke moldagarriko elementu diskretuak (bata erakusketak) egiten.

• **Aldaezintasuna**: adierazle/adierazi arteko lotura hizkuntza komunitateak ezarri, hizkuntza ezin da era indibidualan aldatu.

• **Aktibotasuna**: adierazle/adierazi arteko lotura arbitrarioa denez, denbora/eraboleraren bidez aldatzeko aukera.

• Giza hizkuntzaren propietateak: hizkuntza komunikazio sistema (Hockett):

→ SEINALEAREN PROPIETATEAK

⊗ EZBUKARRI FISIKOAK:

- Kanala: duo-belarrri, hotsen igortze-hartzea. Aluzkoaren abantaila → komunikatzailetan generatiko gorputz atetik aske utzi. ikusmen-entzumen bidezko kanala.

zuzmena: ERABARRITAKO sistema → EZ DA HIZKUNTZA!! (ez aipatu).

- Uhin bidezko transmisioa: igortze irradiazioa (seinalea airean uhinbide gaitzaletara hedatu // uhin direktzioa) (entzumenari esker seinalearen jatorria esnatu).
- Ebanezitatea: iraupenik ez duen bala/espazioan, igortze/hartzeilea leku momentu beretan egotea eskatu (sabelu grabazio, teler.)

- Diskretutasuna: hots koleak okolat, mozketaire gabekak. Hala ere, hizkuntza unitateak berezi → unitate diskretuak.

⊗ EZBUKARRI SEMANTIKOAK:

- Semantikotasuna: seinaleek inozi neurtala paktu, esanbidua dute.

↳ Arbitraritasuna: semantikotasuna kontentzioz finkaturiko adierazle/edierazle arteko harremanen ondorioa.

⊗ EZBUKARRI EGITURAZKOAK:

- Adebikotasuna/artikulazioa gaitza: unitate hizkuntzaren osakideak dituzte.

↳ 1. artikulazioa: esanbidua/edierazleak dituzte, esanbiduen unitate minimoak → MORFEMA

↳ 2. artikulazioa: esanbidu gabeko unitate minimoak (zuzen diskretu) → FONEMA

⊗ kopuru mugatuko unitateez baliatuta, espazio kopuru mugagabea sortu.

- Emenkotasuna: esaldi/egitura/hitz berriak sortzeko/uztazeko gaitasuna.

→ PROZESUAREN PROPIETATEAK:

⊗ ZERRIKAK:

- Espezializazioa: seinalearen funtzio bakarra komunikazioa. Hizkuntza-organuak seinale biderketa/hartzean espezializatu.

- Desplazamendua/lekualdetzea: leku-dendoran urrutizko adierazle e errealek ez diren gauzei erref.

⊗ ZIKLO HARTZEAREN DIBERTSIOA:

- Errol trukagarritasuna: igortza ↔ hartzeilea

- Berrekitasuna (retrodimentzioa): igortza bere seinalearen hartzeile, hau erregulatu/kontrolatzeko adierazle.

- Kultur transmisioa: ikur linguistikoak arbitrariek, neurriak bere aima-hizkuntzaren kontakua beurr du hau beregaitzeko. Beharrezko beharrezko transmititu.

⊕ (giza hizkuntzaren ezaugarriak)

- Prebentzioa: informazio faltsua (gezurak) transmititzea. Desplazamenduetan lotua.

- Reflexibitate/Gogotzaitasuna: hizkuntzaren hizkuntzari buruz hitz egitea (meta-hizkuntza)

- Irakaste/irakasteko gaitasuna: edozein hizkuntza irak/irakatsi daiteke

Giza hizuntza (3) Animaren komunikabeko sistemak

- Animaren komunikabeko sistemak:
 - Estimulu-erantzun eskema
 - Komunikazio itxia (oharrikako beharrek)
 - Seinak eta deskonposatu
 - Seinale kopuru itxia

④ Zenbait kasutan ez dira eraberririk gertatzen behar: orreak, koka, urket tam.

- Giza hizuntza:
 - Izerra bolumenak, kontzeptuan
 - Komunikazio ez itxia
 - Seinak eta deskonposatu
 - Zeinu mugatuak, sistema infinitua

Giza hizuntzaren berariazko eraberririk:

① **Akademikotasuna:** 1/2. mikelazkoa, Unitate linguistikok kontrolatu
 ↳ konplexutasuna: hiztegia ⊕ gramatika (printz, erreg, morzu)

SISTEMAREN EKONOMIA bermatu (zeinu mugatu sistema infinitua)

- Unitate linguistiko kopuru mugatuaren sistema infinitua lotu:
 - ↳ zehaz mugatu, behar infinitua.
 - Bigarren eraberririk unitateak (fonemak: eraberririk gabeko sonurak) kontintu unitate konplexuek sortzeko, beharngo artikuluak unitateak (morfeuak: sonu/eraberririk gabeko unitateak)
 - Morfeuak erregaren bitartez kontintu hitak sortzeko, hitak perpausak.
 - Kole linguistikok (pripusio erregaren) non eraberririk gabeko hitak/sakonera.

② **Emankortasuna:** unitate konplexuek ⊖ eraberririk konplexutasuna, hitak sortu/interpretatzeko gaitasuna.
 ↳ herretorako, gramatikak bat behar (printz, erreg, morzu).

- eraberririk/sintagma/hiz konplexuan eraberririk konposizioa → konposizioaren bitartez
 - ↳ eraberririk ki faktorek baliabizatu:
 - Parte baten dute elementuen eraberririk
 - Elementuak konposatzeko modua (egitura) → eraberririk gabeko
- **HIERARKIA:** perpausko eraberririk mugatuak multzo baten bitartez eraberririk
 - ↳ gramatikak zein unitate linguistikokoa kontintuak: eskema unibertsala
 - ↳ X-batzen teoria: kontintuak eraberririk, eraberririk sintaktiko unibertsala
 - X → eraberririk, eraberririk kategorio sintaktiko
 - Bera lehen / bera eraberririk (eraberririk non)
- **ERREKURTSIBITATEA:** unitate eraberririk izan behar berberetako beste unitate bat eraberririk eraberririk. Nahi eraberririk hitak izan behar berberetako perpausak sortu.

③ **Desplazamendua/lekualdaketa:** (2) animaren kom. sist.) eraberririk/eraberririk bitartez eta du zehaz testuaren bitartez hitak eraberririk, eraberririk, eraberririk.

- Salto kuantitibo/KUANTITATIBOA animaren kom. sist. giza hizuntzara
- Hizuntza gertatu UNIBERTSALA / BERARRIKOAN / PRIBATIBOA
- ④ Gramatika sortzearen iburpuntulak (NOM (NOMSKY)): hizuntzaren bitartez modernoren bita, zein bita kognitiboen / gram sortz. sortzearen.
 - ↳ Hierarkikotasuna, konposizioaren bitartez, infinitutasuna, eraberririk gabekotasuna.
 - ↳ Giza hizuntzaren egitura sintaktiko BITARRA.

4.3. GAITASUNA ETA ARIKETA

• Aruek gure analisiarekiko independenteki existitzen den zerbitu izotzaren dute → ez ditugu asmatu, deskubritu baizik. Hiztunen garunean dagoen ezagutza bat espazialtu egin dugu.

↳ ikuspegi MENTALISTA

• GAITASUNA: hiztunak hizkuntza dakienean, zuzendak diren espazioak sortzeko/interpretatzeko eta zuzendak/ez zuzendatutik bereizteko gaitasuna (fonologia, morfologia, semantika, pragmatika).
↳ diktamen mentala, hiztunaren gogamenean. Jekintza operatiboa (oso ongi dakigu aplikatzen, baina funtzionamendua azaltzen ez jakin arren) eta inplazitua (ez gora honetaz kontzientel).

VS

• ARIKETA: gaitasuna biziak, hizkuntzaren erabilera → esabikiak erakotzeko/ulerterako eraketa. Hizkuntzetan konpoko faktoreek bideratzea egin ditzake: esaki gramatikakak baina prozesuakak zailak, lapsus linguæ...

4.4. HIZKUNTZA

- Individuala: norbanako bakoitzean.

- Interna: garunean kodetua.

- Intentsionala. balokidetasun klasetera (abstrakzioa, erregela-ostorak, propietate baten arabera osatutako kolegoriak, modu intentsionalan) oinarritutako giza sistema (sistema konputazionala).

VS

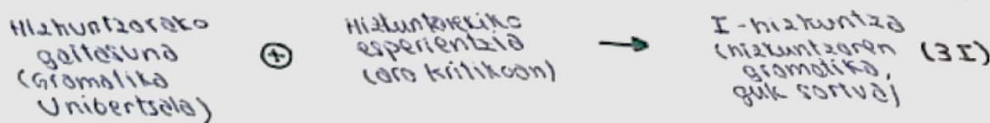
• E-Hizkuntza: hizkuntza independente duteen beste gutzia (externoa, extensiboa).

NONDAK DATORRIGU I-HIZKUNTZA?

• Noam Chomsky: hizkuntzarako sortzeko gaitasuna (innatismoaren hipotesia).

↳ estimuluaren ukitasuna (Platonen arazoa): ukitasuna, diktatun gutzia haketatik ikasia izateko.

• esperientzia ⊕ aro kritikoa → hizkuntza jakin bat bereganatzea:

4.5. GRAMATIKA HONAK

→ Honen azterketa metodologiaren zientifikoen oinarritu: hipotesiak/teoriak egin/ebaditu.

• Gramatika Unibertsalaren teoria: hizkuntzaren hantzerako agerak. Hizkuntza bakoitza bestera egin ditzakeen adakelak GU-ren arabera (aukera parametroak). Eskeleto/diseinu bakoitza.

→ Hizkuntza guttiak berdintz dira: Gramatika Unibertsala

→ Hizkuntza guttiak ezberdinak dira (aldakortasunak): hiztegia (lotura arb) ⊕ aukera parametroak.*

* hitz hurrenketa (SOA/SAO): x-barraren eskema ⊕ buruaren parametroa.

• Gramatika motak:

- Mentala: gaitasunarekiko erreferentzia (I-hizkuntza) // Gramatika sortzailea

- Deskribatzailea: hizkuntzaren gramatika deskribatzea.

- Arau-emailea: erabilpen zuzen baterako arauak zuzentzea

- Didaktikoa: hizkuntza irakosteko iraketa. Hizkuntza deskribatu ⊕ ikuspegi arauemaita.

• Osagaiak: 4.5. GRAMATIKAREN ATARIK

- Fonologikoa: hotsak/fonemak konbinatzeko erregelak.

- Morfologikoa: hitzen eraketa / barne egitura.

- Sintaktikoa: jakerak (morfemak/hitzak nolako elkarrekin, sintagma/porpuzen barne egitura)

- Semantikoa: esanaldia.

• Fonetika ⊕ Fonologia → soinuen balokidetasun-klaseak

↳ soinuen erreditate konkretak

- Pragmatikoa: hizkuntza-phenomenoak / hizkuntzaren erabileraaren testuinguruko ezberdinen eraketa. Zer esaten den, zer esan nahi den, esandakoa sortutako efektua.

4.6. DISZIPLINA LINGUISTIKAK

- Hizkuntzak aztergai dituen periferiarako jakintza arloak:
 - Psikolinguistika: psikologia/hizkuntzalari-tza. Hizkuntzaren erabilera/jarduna aztergai → ekarpena/ulermena.
↳ prozesu-kateak
 - Soziolinguistika: soziologia/hizkuntzalari-tza. Hizkuntzaren erabilera/erabilera/erabilera erabilera aztergai → giza-faktoreak aldatu, H. ustera/erabilera/erabilera ere.
 - Neurolinguistika: neurologia/hizkuntzalari-tza. Hizkuntzaren arduraren duten burmuinako atalak aztergai. Afasiak/ulermen arazoak.
↳ garuneko kaltetu eragindako hizkuntza erabilera traba (Broca, Wernicke)

2. GAIA: HIZKUNTZAREN UNIBERSALITASUNA ETA ALDARORTASUNA

2.1. HIZKUNTZA, HIZKERAK ETA BARIETATEAK

- Hizkuntzaren barneko aldaerak (barietate intralinguistikoak):
 - Ezberdintasun lexikotik: hitz berdinak modu ezberdinean esaltzea (sinonimoak).
 - Ezberdintasun fonologiko/fonetikoa: ezberdin ahoskatzea.
 - Ezberdintasun morfosintaktikoa: orden sintaktiko ezberdina
 - Ezberdintasun semantikoa: esanahi aldatzea.
 - Ezberdintasun pragmatikoa: testuinguruaren (egoeraren eragina, ingurte/harizdarearen arteko harremana (roka-noka, usteta).
- Aldaera dialektikoak: geografian araberako aldaerak → dialektuak] Hizkuntzen araberakoa
- Aldaera diastratikoa: aldaera sozialaren araberrakoa → sozialak] Erabilera araberakoa
- Aldaera diafaktikoa: egoera komunikatiboen araberrakoa → erregistroak] Erabilera araberakoa
- Hizkuntza: komunitate jakin batek partekatutako sistema linguistikoa, konplexua eta aldatuena.
Abstrakzioa da → barrietate ezberdinek (hizkerak) konponean dituzten tasunetan oinarritua erakia.
Dialekto bat aukeratu (afektu soziala, ikuspuntu linguistikotik denak berdinak). Dialekto nagusi/besteak arteko ezberdintasunak hutsak.
↳ Barrietate estandarra: komunitate batean zabaldua, prestigioa eta testuinguru formalen nagusia (hezkuntza, hedabide, administrazio) Baldintzak:
 - Demolinguistikoa: hizkuntza kopuru handia.
 - Soziokonomikoa: herri handietan erabilera, ekonomikoki indarra dutenak.
 - Soziolinguistikoa: ospea izatea (literatura idatzizkoak)
 - Linguistikoa: aldaera ezberdinetako hizkuntza ulertzeko/ikatzeko erabilera.

ERABILERA ARABERAKOAK

- Hizkuntzen ofizialtasuna: estatutuan (lege bidez/babesa, erabiltzeko eskubidea (adm. pub.)), prestigioa, hizkuntzaren aldaera jorrerak.
Teoria @ praktika: 2SO hizkuntza ofizial, "tolerantia"; ekimen pribatuaren bitartez sustatu, ofizialtasunak ez du barne hartzen berm.

2.2. AHOSKO HIZKUNTZAK ETA ZEINU HIZKUNTZAK

- 121 zeinu hizkuntza. 1960ra arte zeinu hizkuntzak ez zein hizkuntza moduan aztertu.
↳ ohiko sinismenak: ez dira benetako hizkuntzak, erredutazioaren irudikapen piktografikoa, ohiko kumunen garapen saila (ahosko hizkuntzen oinarritua)...
↳ (frantsesa/Amerikako indiarren zeinu hizkuntzaren eragina).
- Zeinu hizkuntzak ez dira telebista sistemak → ASL @ SEE
↳ ez dira irudikapen piktografikoa, arbitrarioak dira. Ez dago zeinu hizkuntza baten bat.
Ahosko hizkuntzen eraberrak/konplexutasun modu → artikulario bikoitzaren eraberrak.
- Espainiar estatuan 2 zeinu hizkuntza. Zeinu hizkuntza espainiar/katalana

- Oinarriak bost artikulazio parametroak:
 - Eskuaren forma
 - Orientazioa: goialdekoa, gorputzera (aurresaldia, eskuin/ezker...)
 - Mugimendua: zuzena, zirkularra, kribilena...
 - Artikulazio gunea: gorputza, burua, eskuak, besoak...
 - Aurpegiera: betainen mugimendua...

• Ahozko \odot zinu hizkuntzak:

→ Berdintasunak:

- Eraberreri/kompletasun maila berbera (Funtzio).
- Artikulazio bikoitza (arbitrarotasuna)
- Gramatika
- Jabetuntza
- Hizkuntz-patologiak.

→ Ezberdintasunak:

- Modifikatzaile: aus-beterreri kausala \odot kausa-beterreri.
- Linealtasuna \odot aldiberekerotasuna
- Espazioaren gramatikalizazioa (espazio fisikoaren erabilpen informazioa erabiltzeko).

2.3. HIZKUNTZAK ULIPENEN: PIDGINAK ETA KREOLERAK

→ PIDGINAK:

- Hizkuntza ulipen egiazen sorta.
- Erabilerak: sai-erregela / hizkuntza ulipen ez duten pertsonen artean.
- Ez dira ama-hizkuntza gaitza ikasleak; beteluak berriak entzun/gramatika sortzekotan, hizkuntza biltzen → kreolerak.
- Gramatika urria: osagai funtzional gutxi/flexio gutxi.
- Pidginaren hizkuntzen artean: bata ikuspuntu sozial/ekonomikoki dominatzailea → superestratu-hizkuntza(k)
bestea prestigio gutxiagoa (normalean bertoko) → substratu-hizkuntza(k)

• Euskal pidginak:

- Euskara-Islandiera: (Islandia) euskal errentzaleek komertzioan, XVI. mendea
- Euskara-Algonkinoa (Ternua): euskal errentzaleek/Ternuako biztanleekin komertzioan, XVI. mendea (mikroglanua, Kitzky, murriztu/gramatika oinarrikoa)
- Erromintxela (Euskal Herria): indiarrek abiatutako ijiroen ondorengorak, XVI. mendean Ek. iriti, Romaniera/Euskararen arteko uharritza euskaltunburu komunikatzaile.
- Xiriga (Euskal Herria): asturiarrek teilagileak XIX. mende erdian, Euskalasturion oinarrituta.

→ KREOLERAK:

- Pidginetatik sortutako hizkuntzak. giza-hizkuntzen eraberreri guztiak, ama-hizkuntza gaitza ikasi (jabetuntza). kontzeptu historiko/politiko/ideologikoak, baina ez zorrotz. linguistikoa.
↳ Chabacano (Filipinak).

- Nikaraguako zinu hizkuntza: hizkuntza baten sorrera, Nikaragua 1980ko hamarkadan,
↳ langue de signes Nicaraguense (pidg) → gramatika aberatzea. \odot
↳ Idioma de Signos Nicaraguense (kreat).

2.4. MUNDUKO HIZKUNTZAK ETA HAUETZAK: SAUKAREKO TRIZIFONIA

- Nazio = estatu = hizkuntza? Estatuen mugak = hizkuntza komunitateen mugak? Errealitate basteleka
↳ 193 estatu, 7000 hizkuntza (~~10000~~), Aniztasun handieneko lurraldeak: Asia, Afrika.
- Hizkuntza guztiak ez dituzte propietate berberak. Sailkapua:

- Genetikoa: familia larreantza, jatorri bera. Alderdi linguistikoki atzergai nagusiak (hurrentera, antzekotasun leitatelak...). Ezagutzen diren 790 familietan sailkatu → afro-asiarra, kaukasidra, indoeuroparra... // Hizkuntza isolatuak.
- Hizkuntza indoeuroparrak: Franz Bopp (XIX.) sailkatu (jatorri komuna proposatu). (Ka. 200-2000 europar hizkuntza) izateak gramatika konparatiboa lantzen, larreantzetatik ikertu. Bertako hizkuntzok bilakera estorona jasan. Munduko biztanleen %45.
↳ germanikoa (Al, nor, sued. sust, est. //) zeltikoa (Ir, GB...) / italikoa (Port, esp, fr, it, Rum //) eslavoak (Rus, Pol, Ukr...)

• Europako hizkuntza ez-indoeuropeak: euskara (isolatu), hungariera (eslovena / finlandea (uraltokak), turkiera (altakoa), navajoa...

- Geografikoa: urrildarren arabera sailkatuak. Urralde berean (genetikoki) familia ezberdinekoak ezaguerri komuak izatea posible.

↳ Balkanertoko hizkuntzak: erromaniera, grekoa, mazedoniera... Artikulu definitua IS-ren aurrean...

naufokoko hizkuntzak: ergatiboak.

- Tipologikoa: ezaguerri gramatikoki arabera, SOV @ SVO // ergatibo (euskara) @ Nom-akus (gazt) Morfologia tipologikoa (sailkapen bat) → sintetikoa (2b. morf) // telegrafikoa (morf. identifikatzaile)

- Isolatzaileak (analfitikoa): hitza → morfema (monosilabikoa), hitz berriak hitz-konposaketaren bitartez, denb/konm markatutako ez. hitz hurrenera zurruko, tonuak → vietnamera, Finiera, finlandera.

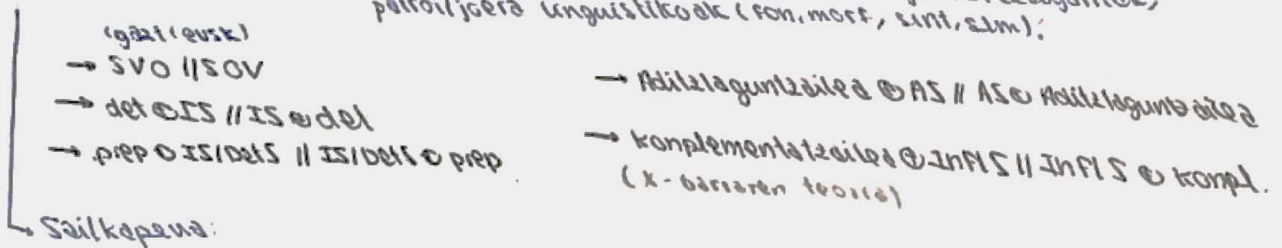
- Sintetikoa: morfologia aberatsa, hitz polimorfemikoak, hitz-konposatze (eratorpena, flexio aditza).

- ↳ Eranstak: morfemak modu argien bidez, morfema / eraketa bat → turkiera, turkiera, japonera, korearra.
- ↳ Malgutak: morfemak ezin dira modu argien bidez, morf/eraketa bat/@, botatean adierazten dituztenak flexio → gaztelera, ingeleza.

- Polisintetikoa: morfologia aberatsa (aditza berria, perpausari buruzko informazio asko bildu) → eskimoa, amerindioarrek, australianak.

• Sailkapen tipologikoa egiterakoa HIZKUNTZA UNIBERTSIAK azalera. Hizkuntza adierazteko bidea mugatua (logikoki ezin da ulertzen ezag. ez dira hizkuntzetan aurkitzen)

↳ Unibertsal linguistikoa: hizkuntza guztietan egartzen diren egitura (ezaguerriak, partoi/izena linguistikoa (fon, morf, sint, sem):

- U. implikatiboak / baldintzagarriak: ezaguerri baten beste baldintza edo ez. U. absolutuak / estatistikoa: ezaguerria hizkuntza guztietan edo ez.

• Hipotesia: hizkuntza unibertsalak GU-ren ezaguerriak dira. GU printzipio/parámetroak ezin dira → printzipioak hizkuntza guztiek erantzi // parametroak hizkuntzen artean ezberdintzen dituzte.

• Hizkuntza adierazteko: denbora (tartea/uztea) zein, diakronikoa.

↳ fonologia, morfologia, sintaxia, hiztegia... Análisisaren iturri.

• Hizkuntzaren gaitasuna (bariatza): 1/2 mila koak → eraketa/zeinukoak // idatzi/hiztuak. "Silbo de Gomera" (gazt hitz), jatorri berekoa, 1996, 1/2 antziztasun handia.